

GOLDA JÁNOS:
Otthonra lelni – metamorfózis

Talán **tíz éve** kezdtük másképp nézegetni a hatalmas és komor Piarista Palotát a Váci utcában. Akkorra már nagyjából kiköltözött az épületből a Bölcsészkar, Fórián-Szabó Zoltán tanár úr – KHT főnökként – éppen hőlégbefűvőkat szerelt az üres folyosókra a fagyveszély elhárítására, a régi rendházi szárnyban pedig elkezdődött a Sapientia Főiskola rekonstrukciója, László Tamás tervei szerint. Addig nekünk is – mint a budapestieknek általában – jobbára *fekete lyuk* volt a városnak ez a központi része: elhagyatott, sötét épületmonstrum, építési terület elhanyagolt környezettel, bedeszálkázott üzletpályákkal, elbarikádozott Piarista-közzel, a Március 15. téren parkoló dzsungellel és hajléktalantanyával. Csak a kápolna működött *oázisként* a lepusztult épületben...

Pedig akkor már hosszú évek óta folytak az előkészítő munkák, fejlesztési koncepciók születtek, tanulmányok és engedélyezési tervezetek készültek különböző változatokban. *Jelenits István tanár úr tartományfőnöksége* idején, a kilencvenes évek elején kapta vissza a Rend államosított egykori iskoláit és rendházait, köztük a legnagyobbat, a Duna-parti épületegyüttest is.

De hogy lehet újra otthonra lelni itt és most, a város közepén, a régi Nagy-Magyarország fővárosára méretezett központi rendház és főgimnázium tereiben? Drámai kérdés...

Jelenits István és *Kállay Emil* tartományfőnökök és *László Tamás*, az akkori rendi főépítész tízéves szakmai, műszaki és gazdasági előkészítő munkával alapozták meg a kínzóan nehéz döntést: visszaköltözni és a jelenlét szelíd erejével újrateremteni iskola és rendi közösség fizikai, szellemi és lelki otthonát itt, a város kiüresedett, hideg szívében. Igazi misszió...

Mindannyian megszoktuk és szerettük a Mikszáth-téri miliót, ahol csaknem kétszer annyi időt (58 évet) töltött a pesti gimnázium és rendház, mint a Duna-parton (36 év). Ahová viszont a jelenlegi Március 15. téren csaknem két évszázadig aprólékos gonddal fejlesztett, szeretett épületegyüttesük ből költöztek át 1917-ben. Száz évvel ezelőtt az Erzsébet-híd megépítése és az új nagyvárosias építészeti koncepció kényszerítette költözésre a piaristákat. Most is valami új kezdődik: elementáris igény van arra, hogy a fizikai és mentális környezet újra emberi és lakható legyen a városban. És erről a piaristák sok tapasztalatot szereztek itt az elmúlt három évszázadban...

Amikor a XVIII. század elején ideérkeztek az első kegyesrendi atyák a Felvidékről, Pest még csak néhány ezres Duna-parti német ki sváros volt, egy nemzedékkel a török uralom teljes pusztítása után. A gimnázium udvarában 2006-ban végzett régészeti feltárás során ókori római útmaradványok, avar és kvád cölöpös halászfalu agyagba kövesedett lenyomatai, középkori ezüstkincsek, török gőzfürdő alapjai és épített lépcsőzetek, az egykori barokk piarista rendház (*Glückersberg palota*) főfalai és csatornái kerültek elő. Ezeket az emlékeket a régészek pon-tosan dokumentálták, majd gondosan és szakszerűen visszatemették, nyugodjanak tovább békében...

Valahogy így nézett ki az építkezés megkezdődésekor...

Az új építészeti koncepció a gazdag múlt és a kihívást jelentő bizonytalan jövő metszéspontján kettős célt követ. Egyrészt kívülről a homlokzat a Buda környéki mészköveket idéző világos színével, a tetődomok visszaépítésével, a pikkelyes, homogén fémlemezfedéssel, a felújított homlokzati díszítésekkel és műves vörösréz burkolatú üzletpartákkal, teljes ablakrekonstrukcióval, a közvetlen és tágabb környezet közterületi megújításával vonzóvá és szerethetővé tenni a monumentális épületet.

Másrészt belül, a gimnáziumi udvar „ház-a házban” elvű beépítésével új, kortárs térstruktúrát hoztunk létre, amelyben vertikálisan elkülönülnek az iskolai-rendházi és üzleti funkciók.

A felülről napfénnnyel árasztott köztes aulaterben jól látható és ezért harmonikusan illeszkedik a régi udvar kerengője és az új dőltfalú tornaterem reneszánsz földszínekkel színezett, múltat idéző tömbje. A negyedik emeleti iskolaudvar és a délről néző rendházi pihenőterasz intim kisvárosi hangulatot idéz a metropolisz szívében.

Az északi, gimnáziumi tömb összes alapterületének nagyjából kétharmada, a pince, továbbá a 2., 3., 4. és 5. emelet szolgálja az iskolai és rendházi funkciót, a többi egyelőre bérbe adható üzleti terület. De a piarista közösségek jövőbeli bővülésével ez az arány változhat...

Az írás szerzője építész, az új épület vezető tervezője

